

Dôvodová správa

Všeobecná časť

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „návrh zákona“) predkladá Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky ako iniciatívny materiál a zároveň aj na základe uznesenia vlády SR č. 195 z 3. apríla 2024, úloha B. 13 a uznesenia vlády SR č. 20 z 15. januára 2025.

V rámci zlepšovania podnikateľského prostredia a v súvislosti s transpozíciou smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2668 z 22. novembra, 2023 ktorou sa mení smernica 2009/148/ES o ochrane pracovníkov pred rizikami z vystavenia účinkom azbestu pri práci (Ú. v. EÚ L, 2023/2668, 30.11.2023) sa vypúšťa povinnosť predkladať orgánu verejného zdravotníctva na posúdenie návrh na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Nahrádza sa oznamovacou povinnosťou v § 41 a v súlade s osobitným predpisom, ktorým je nariadenie vlády SR č. 253/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. Osobitne sa upravuje oznamovacia povinnosť v prípade mimoriadnej havarijnej udalosti alebo živeľnej udalosti. Rieši sa tým úloha C.37 uznesenia vlády SR 79/2022. Transpozícia smernice 2009/148/ES v platnom znení sa preukazuje aj návrhom nariadenia vlády Slovenskej republiky o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. Navrhovaná účinnosť tohto návrhu nariadenia vlády je 21. decembra 2025; v júni 2025 sa nachádza v medzirezortnom pripomienkovom konaní.

V súvislosti s transpozíciou smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/869 z 13. marca 2024, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/37/ES a smernica Rady 98/24/ES, pokiaľ ide o limitné hodnoty pre olovo a jeho anorganické zlúčeniny a pre diizokyanáty (Ú. v. EÚ L, 2024/869, 19.3.2024) sa upresňuje terminológia procesov s rizikom chemickej karcinogenity, mutagenity alebo reprodukčnej toxicity a dopĺňa sa vymedzenie mutagénnych faktorov. Transpozícia smernice 2004/37/ES v platnom znení sa preukazuje aj návrhom nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 121/2024. Navrhovaná účinnosť tohto návrhu nariadenia vlády je 21. decembra 2025; v júni 2025 sa nachádza v medzirezortnom pripomienkovom konaní.

V rámci optimalizácie procesov verejného zdravotníctva sa ďalej navrhuje vypustiť povinnosť predkladať orgánu verejného zdravotníctva na schválenie zotavovacie podujatie a stanovuje sa pre organizátora tohto podujatia povinnosť ho príslušnému orgánu verejného zdravotníctva oznámiť. Organizátor je naďalej povinný dodržiavať za účelom ochrany zdravia všetky povinnosti v tejto oblasti, avšak vypustením povinnosti predkladať žiadosť na schválenie dôjde k zníženiu administratívneho zaťaženia žiadateľov.

V zákone sa dopĺňajú viaceré epidemiologické pojmy potrebné pre aplikáciu preventívnych a represívnych opatrení, ktoré v súčasnom znení zákona absentujú. Vzhľadom na skutočnosť, že vláda Slovenskej republiky schválila v decembri 2023 „Programy a akčné plány prevencie a kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike“, dopĺňajú sa ustanovenia týkajúce sa úloh na úseku prevencie infekčných ochorení. Rozširuje sa povinnosť poskytovateľov

zdravotnej starostlivosti vykonávať aktívne dohľad nad nozokomiálnymi nákazami v zdravotníckom zariadení. Rozširuje sa zoznam povinne hlásených prenosných ochorení, podozrení na ochorenia a nosičstiev choroboplodných mikroorganizmov. Navrhuje sa povinnosť pre obce nariaďovať jesennú a jarnú deratizáciu.

V súvislosti so zlepšovaním podnikateľského prostredia (úloha C.43 uznesenia vlády SR č. 79/2022) sa vypúšťa povinnosť zamestnávateľa zabezpečiť vypracovanie písomného záznamu o posúdení rizika, ak pracovná zdravotná služba nezistila zmenu pracovných podmienok, ktorá by mohla mať vplyv na mieru zdravotného rizika alebo kategóriu práce z hľadiska zdravotného rizika. Namiesto toho sa zavádza elektronický posudok o riziku, v ktorom bude oveľa jednoduchšie vyznačiť v určenej frekvencii posúdenie zdravotného rizika, a to aj v tom prípade, keď sa nezistí zmena pracovných podmienok, ktorá by mohla mať vplyv na mieru zdravotného rizika alebo kategóriu práce z hľadiska zdravotného rizika.

Dopĺňajú a spresňujú sa požiadavky na oznámenie umiestnenia na trh v SR a na (za)vedenie registra v prípade výživových doplnkov a niektorých potravín pre osobitné skupiny, upravuje sa povinnosť Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky prijať takéto oznámenie. Dopĺňa sa termín a spôsob oznámenia organizovania hromadných podujatí spojených s poskytovaním stravovania alebo občerstvenia RÚVZ a to najneskôr 48 hodín pred dňom začatia hromadného podujatia s uvedením dátumu a miesta konania hromadného podujatia.

Dopĺňajú a spresňujú sa požiadavky na oznámenie umiestnenia na trh v SR a na (za)vedenie registra v prípade výživových doplnkov a niektorých potravín pre osobitné skupiny, upravuje sa povinnosť Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky prijať takéto oznámenie. Dopĺňa sa termín a spôsob oznámenia organizovania hromadných podujatí spojených s poskytovaním stravovania alebo občerstvenia RÚVZ a to najneskôr 48 hodín pred dňom začatia hromadného podujatia s uvedením dátumu a miesta konania hromadného podujatia.

Upravuje a precizuje sa problematika výnimiek z predkladania návrhov podľa § 13 ods. 4 na posúdenie príslušnému orgánu verejného zdravotníctva, pričom schvaľovať sa nebudú zariadenia spoločného stravovania bez výroby pokrmov. Na základe aplikačnej praxe a za súčasného zachovania ochrany zdravia sa ďalej z dôvodu jednoznačnosti precizuje text, týkajúci sa zariadení s ambulantným predajom potravín, pokrmov alebo nápojov a rozširuje sa výnimka zo schvaľovania (t.j. bude len oznamovacia povinnosť podľa § 52 ods. 8 zákona č. 355/2007 Z. z.) na všetky zariadenia s ambulantným predajom potravín, pokrmov alebo nápojov, v ktorých sa uskutočňuje výroba alebo predaj potravín, pokrmov alebo nápojov. Ide napr. o predaj v stánkoch s dočasným stanovišťom, na ktorého zriadenie sa nevyžaduje stavebné povolenie, predaj na prenosných predajných zariadeniach, predaj v pojazdnej predajni a sezónny predaj na verejnom priestranstve pred prevádzkarňou. Na nepotravinárske prevádzky predávajúce ako doplnkový tovar potraviny (napr. v novinových stánkoch, pri pokladniach v predajniach domácich potrieb, atď.), ale ktoré sú stále charakterom predajne s nepotravinárskym tovarom, sa bude uplatňovať taktiež len oznamovacia povinnosť podľa § 52 ods. 8 zákona č. 355/2007 Z. z. Tým dochádza k zníženiu záťaže podnikateľského prostredia. Prevádzkovatelia týchto prevádzok sú samozrejme povinní dodržiavať požiadavky ustanovené v právnych predpisoch – najmä zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, zákona č. 152/1995 Z. z. o potravinách, nariadenia (ES) č. 178/2002 Európskeho parlamentu a Rady z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín (Ú. v. ES L 31, 1.2.2002) v platnom znení a nariadenia

Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 852/2004 z 29. apríla 2004 o hygiene potravín (Mimoriadne vydanie Ú. v. EÚ, kap. 13/zv. 034; Ú. v. EÚ L 139, 30.4.2004) v platnom znení, t.j. prevádzkovateľ musí mať v takejto prevádzkarni vytvorené všetky legislatívne ustanovené podmienky a prevádzkareň podlieha úradnej kontrole a štátnemu zdravotnému dozoru.

V zariadeniach spoločného stravovania sa upravuje teplota vody v rozvodnej sieti na najmenej 50 °C z dôvodu minimalizácie rizika legionelózy, ktoré predstavujú v Európskej únii najväčšiu zdravotnú záťaž spomedzi všetkých ochorení ľudí, ktoré sú prenášané patogénmi z vody a dopĺňa sa zákaz vstupu, chovu, trvalej prítomnosti a voľného pohybu zvierat v nich, okrem vedenia psa a mačky a chovu okrasných rýb v zariadeniach verejného stravovania. Do priestorov chovu alebo trvalej prítomnosti zvierat nesmie byť priamy vstup z priestorov zariadenia spoločného stravovania. V súlade so smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/2184 zo 16. decembra 2020 o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 435, 23.12.2020) v platnom znení sa budú požiadavky tejto smernice vzťahovať aj na potravinárske prevádzky, t.j. za tzv. dodávateľa pitnej vody sa považuje aj prevádzkovateľ potravinárskeho podniku. Dopĺňa sa pre účely tohto zákona z dôvodu právnej istoty a jednoznačnosti definícia pokrmu a definícia zariadenia verejného stravovania, ktoré je podkategóriou zariadení spoločného stravovania..

Z dôvodu jednoznačnosti sa precizuje, že povinnosť podľa § 26 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z. z. sa vzťahuje len na prevádzky zariadení spoločného stravovania, kde sa realizuje výroba daného pokrmu, t.j. nie na tie, kde sa uskutočňuje len jeho výdaj a nie výroba.

Ďalej sa dopĺňa, že § 26 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z. z. sa vzťahuje aj na zariadenie verejného stravovania vyrábajúce pokrmy pre zariadenia sociálnych služieb alebo zariadenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, zdravotnícke zariadenia, školské zariadenia, školy, do výdajní na pracoviskách, pokiaľ ide o vzorky týchto vyrobených pokrmov, ich uchovanie a dokumentáciu. Uvedeným sa reaguje na trend externého zabezpečovania stravy pre zariadenia sociálnych služieb alebo zariadenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, zdravotnícke zariadenia, školské zariadenia, školy, do výdajní na pracoviskách, čím sa zabezpečí rovnaký prístup v prípade poskytovania stravovania interne aj externe napr. zo zariadenia spoločného stravovania do vyššie uvedených zariadení.

V oblasti kozmetických výrobkov sa dopĺňajú ustanovenia o povinnosti informovať spotrebiteľov o bezpečnosti výrobku, ktorá je ustanovená predpismi týkajúcimi sa systému Safety Gate. V súvislosti s distribútormi sa dopĺňajú povinnosti distribútora informovať spotrebiteľov, ktorá mu vyplýva z čl. 6 ods. 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009 z 30. novembra 2009 o kozmetických výrobkoch (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 342, 22.12.2009) v platnom znení. Vypúšťa sa výnimka na uvedenie kozmetického výrobku na trh, ktorý bol testovaný na zvieratách, alebo ktorý obsahuje takúto zložku. Upravuje sa aj ustanovenie, ktoré je v súčasnosti nevykonateľné, a to sprístupnenie kozmetických výrobkov na trh distribútorom po dátume minimálnej trvanlivosti.

Dopĺňajú sa niektoré kompetencie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a regionálny úradov verejného zdravotníctva v súvislosti s vykonávaním dohľadu nad ponukou a predajom kozmetických výrobkov. Dopĺňa sa kompetencia odoberať vzorky kozmetických

výrobkov aj pri predaji výrobkov ponúkaných na diaľku aj pod utajenou totožnosťou a možnosť bezplatného odberu vzoriek.

V oblasti manažmentu rizík pre systémy zásobovania pitnou vodou upresňujeme procesy a požiadavky pri ich vypracovaní, ktoré je potrebné pri tvorbe manažmentu rizík zohľadniť. Rovnako upresňujeme manažment rizík domových rozvodných systémov a povinnosti dodávateľa teplej vody.

V oblasti vody na kúpanie precizujeme požiadavky na spôsob predkladania výsledkov kontroly kvality vody na prírodnom a umelom kúpalisku.

Z dôvodu ochrany zdravia upresňujeme výkony, ktoré nie je možné vykonávať v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo.

V návrhu zákona sa ďalej ustanovuje obmedzenie pre prevádzkovateľov solárií, aby služby zamerané na opaľovanie kože umelými UV žiaričmi neposkytovali osobám mladším ako 18 rokov. Pri používaní solária je organizmus vystavený pôsobeniu umelých zdrojov UV žiarenia. Toto žiarenie je na základe aktuálnych vedeckých poznatkov klasifikované Medzinárodnou agentúrou pre výskum rakoviny (IARC) ako dokázaný karcinogén, teda faktor, ktorý predstavuje určité zdravotné riziko. V posledných rokoch bol vo svete zaznamenaný významný nárast výskytu melanómu kože hlavne medzi mladými ženami. Výskumy dermatológov preukázali, že osoby, ktoré veľmi často používajú soláriá, majú dva a pol až trikrát väčšiu pravdepodobnosť vzniku rakoviny tohto typu. Opaľovanie kože v soláriu z tohto dôvodu nie je vhodné pre niektoré citlivé skupiny populácie vrátane osôb mladších ako 18 rokov. Riziko je u populácie v tejto vekovej kategórii väčšie, nakoľko koža je v tomto veku omnoho tenšia a citlivejšia, pričom pokožka nie je schopná vyprodukovať dostatok pigmentu.

Úpravou § 15 a novým znením § 16 až § 16q v návrhu zákona sa prehľadne upravujú ustanovenia o odbornej spôsobilosti, vydávaní osvedčení a dokladov o odbornej spôsobilosti, požiadavky na vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti, zrušenie a zánik osvedčenia o odbornej spôsobilosti a vedenie registra osôb, ktoré sú držiteľmi osvedčenia o odbornej spôsobilosti. Ustanovuje sa aktualizovaný a podrobný zoznam študijných odborov a akreditovaných vzdelávacích programov, ktorých diplom, vysvedčenie alebo osvedčenie preukazuje takúto odbornú spôsobilosť.

Vypúšťa sa povinnosť zamestnávateľa vypracovať povinnosť zamestnávateľa vypracovať prevádzkový poriadok pri rizikovej práci z dôvodu záťaže teplom alebo záťažou chladom z technológie. Plní sa tým úloha C.37 uznesenia vlády SR 79/2022. Preventívne a ochranné opatrenia pre pracovné činnosti súvisiace so záťažou teplom alebo záťažou chladom pri práci a popis vykonávanej činnosti (pracovné postupy) so zohľadnením pracovných podmienok a triedy práce uvádza posudok o riziku.

Vypúšťa sa povinnosť zamestnávateľa vypracovať prevádzkový poriadok pri rizikovej práci z dôvodu fyzickej záťaže. Preventívne a ochranné opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov obsahuje posudok o riziku

Znovu sa zavádza ustanovenie, ktoré umožňuje obciam regulovať problematiku hluku v nadväznosti na zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Právomoc obce regulovať hlučné prevádzky prostredníctvom všeobecne záväzného nariadenia (VZN) však nezakladá jej svojvôľu. Obec je povinná pri vydávaní VZN rešpektovať ostatné zákony. Navrhované legislatívne znenie posilní schopnosť obce efektívne reagovať na miestne

problémy spojené s nadmerným hlukom a vytvorí právny základ na vydávanie VZN, ktorý v doterajšom právnom systéme absentoval.

Opätovne sa zavádza aj ustanovenie, ktoré umožňuje obciam v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov nariadiť vykonanie jarnej a jesennej deratizácie v obci vydaním VZN. Premnoženie živočíšnych škodcov, predovšetkým potkanov, myší a krýs je sezónnym problémom ľudských aglomerácií hlavne v jarných a jesenných mesiacoch. Obce si určia termíny, kedy má prebiehať deratizácia na ich území, rešpektujúc termíny deratizácie v susedných obciach, aby sa zabránilo migrácii škodlivých hlodavcov.

V nadväznosti na uvedené zmeny v návrhu zákona v jednotlivých ustanoveniach sa dopĺňajú nové priestupky, resp. iné správne delikty a prechodné ustanovenia.

Doplňa sa prechodné ustanovenia súvisiace so špecializáciou lekárov v zmysle nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 296/2010 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov, z ktorého bol vypustený špecializačný odbor klinické pracovné lekárstvo a klinická toxikológia.

V čl. II sa mení a doplňa zákon o živnostenskom podnikaní z dôvodu zmeny názvu odborných spôsobilostí a následnej nevyhnutnej zmeny názvu živností a dopĺňajú sa nové názvy živností. V nadväznosti na novú právnu úpravu odbornej spôsobilosti v čl. I sa v čl. III mení zákon o správnych poplatkoch. V čl. IV sa mení zákon o pohrebníctve a to z dôvodu zrušenia zákona č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a zosúladienia so zákonom č. 292/2024 Z. z. o vzdelávaní dospelých a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Navrhovaný článok precizuje ustanovenie o odbornej spôsobilosti na prevádzkovanie pohrebnej služby, na prevádzkovanie pohrebiska a na prevádzkovanie krematória ustanovenej v zákone o pohrebníctve tak, aby korešpondoval a bol v súlade so zákonom č. 292/2024 Z. z. o vzdelávaní dospelých a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Predložený návrh zákona má negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy, pozitívne a negatívne sociálne vplyvy, pozitívny vplyv na informatizáciu spoločnosti. Predpokladá sa pozitívny aj negatívny vplyv na podnikateľské prostredie. Návrh zákona nemá vplyv na životné prostredie, na služby verejnej správy pre občana, na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu SR, ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi Slovenskej republiky, právom Európskej únie, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentami, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Návrh zákona nie je predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.

Účinnosť zákona sa navrhuje od 1. júna 2026.